

“Internet és tan sols una eina més”

Fotos: Vicente Pruna

El 20 d'octubre la Fundació Miró va acollir la segona edició de “Next”, una jornada organitzada per la Xarxa Audiovisual Local i el Consorci de Comunicació Local amb el suport de la Diputació de Barcelona.

Les cinc sessions temàtiques van abordar el paper de la informació en l'escenari digital. Una de les ponents va ser Johanna Carrillo, directora de l'IJNET, un recurs en línia del Centre Internacional de Periodistes, que és una xarxa que busca connectar professionals per informar-los sobre capacitació amb la intenció de millorar la qualitat del periodisme a nivell global. En aquestes pàgines reproduïm aquesta conferència.

El Centre Internacional de Periodistes (ICJF, en anglès) és una organització sense ànim de lucre per a periodistes on bàsicament busquem millorar la qualitat del periodisme mundial, un objectiu que sona bastant senzill. Volem millorar-ne la qualitat, perquè creiem que si la gent rep la millor informació possible i disponible, aleshores podran prendre les millors decisions. Novament quelcom que sembla molt senzill.

Portem uns vint-i-cinc anys capacitant periodistes a tot el món i m'agradaria parlar de què busquem a l'ICJF. Busquem tres coses: la primera és causar un impacte. Volem ensenyar als periodistes d'arreu del món a produir informació, una capacitació pràctica que deixi empremta. També volem ser líders en capacitació digital i concentrar-nos en un periodisme especialitzat. Els en citaré alguns exemples:

A Mèxic hem creat el primer centre de periodisme digital d'Amèrica Llatina, on pretenem convertir-nos en un referent. A Guatemala, una de les nostres beques ha creat una plataforma d'Internet perquè les ràdios indígenes puguin compartir informació, no només entre elles, sinó també amb comunitats indígenes als Estats Units. A l'Azerbaidjan hem creat la primera xarxa de periodistes en línia del país i estem ajudant a cobrir temes socials i polítics que els mitjans tradicionals generalment no

cobreixen. A Síria, un país no gaire conegut per la seva innovació digital, hem desenvolupat una plataforma digital perquè periodistes joves puguin publicar notícies importants per a la comunitat a la qual serveixen.

L'IJNET és una xarxa de periodistes internacionals. I què fem? Novament la nostra meta és molt simple: connectar els periodistes entre ells i dotar-los d'oportunitats de capacitació. I com ho fem? Oferim una xarxa de contactes. No en són membres pel simple fet d'accedir a la pàgina, però sí que poden crear el seu perfil, compartir informació, crear una xarxa de contactes, sumar gent a la seva xarxa... És com una mena de Facebook per a periodistes. M'imagino que molts de vostès ja utilitzen Facebook bona part del dia. Ara poden utilitzar una eina una mica més professional i dedicar-se a contactar amb altres periodistes.

Però vull parlar del periodisme digital de qualitat. Què està passant al món digital? Actualment hi ha noves eines, nous criteris, noves formes de fer periodisme. Tothom pot ser periodista si realment ho desitja. Una cosa que hauria de ser un desafiament s'ha transformat per a molts de nosaltres en una amenaça. I no hauria de ser així. Segurament molts de vostès tenen la febre de la “digitalitis”. La nostra idea és intentar ensenyar als periodistes com

Johanna Carrillo durant la seva conferència el passat 20 d'octubre a la Fundació Miró.

afrontar aquest desafiament. Cada dia rebem peticions de periodistes d'arreu del món. Intentem no només donar-los les eines digitals, sinó anar a allò més bàsic i sabent que no es tracta del programari sinó de periodisme.

“El món digital, que hauria de ser un desafiament, s’ha transformat en una amenaça. I no hauria de ser així”

Quins són els valors que defineixen el periodisme de qualitat? M’agradaria parlar d’allò tradicional, del que vam aprendre a la universitat, del que ens va portar a estudiar Periodisme: una informació exacta, veraç. Això és tan simple com dir als arquitectes que les seves

cases no han de caure o als metges que els seus pacients no s’han de morir. Els periodistes han d’entregar informació exacta i veraç, una informació útil per a les persones, que puguin utilitzar en el seu dia a dia, una informació atractiva a la qual la gent tingui ganes d’accedir, que sigui accessible, fàcil de trobar, justa i imparcial. Aquesta imparcialitat és el que generarà més debat. Perquè l’era digital ha portat perills, beneficis i canvis en cadascun d’aquests punts. Analitzem-los un per un.

Informació exacta i veraç a l’escola. Quan vostès anaven a l’escola o a la universitat, si tenien el 80% de les respostes correctes treien molt bona nota i eren tan feliços. En el periodisme has

Capacitació per tot el món

ICFJ són les sigles del International Center for Journalists, una organització amb seu a Washington. Aquesta entitat té com a objectiu la capacitació de professionals del periodisme arreu del món i parteix de la base que els mitjans independents i actius són crucials per millorar la condició humana. Des de 1984, ha treballat amb més de quaranta mil periodistes de 176 països. Des del seu web (www.icfj.org) es pot accedir a la Xarxa de Periodistes Internacionals (www.ijn.net.org).

de ser 100% correcte, no hi ha lloc per a l'error. La informació que lliurem als lectors ha de ser exacta, ha de ser un periodisme de rigor. Hi ha un excés de fonts i, com vostès saben, la Xarxa presenta un ventall de fonts aclaparadora, esgotadora i és molt fàcil cometre errors. Vostès poden visitar la pàgina del govern de Malàisia i treure'n informació, posar-ho en les seves notes sobre un reportatge espectacular de Malàisia i, després, pot resultar que aquesta pàgina web no era del govern de Malàisia i vostès no ho sabien.

Aquest problema que origina l'excés de fonts també afecta la qualitat del periodisme. Com tots sabem la Xarxa és un mitjà d'informació instantània i això altera la rutina a què tots estàvem acostumats en el periodisme.

Ara per crear una petita redacció n'hi ha prou amb un periodista i un ordinador. S'ha perdut tot el filtre i el control de qualitat que teníem en aquestes redaccions. Aquelles reunions de premsa eternes en què l'editor opinava una cosa, els periodistes una altra, aquesta discussió que generava una història enriquida... Ara, en un segon, cal decidir una història, llançar-la i posar-la surti com surti perquè sinó un altre mitjà ens guanya.

Avaluació de la informació: novament, un aspecte negatiu. No només els periodistes ens veiem afectats pels canvis de l'era digital, sinó també el públic. És molt difícil per al públic avaluar la informació que està rebent. Estan rebent tot el dia informació al telèfon mòbil, a l'ordinador, als blocs... i és difícil per a ells saber on és la informació de qualitat. A la universitat estatal dels Estats Units hi ha un programa molt interessant que ensenya els estudiants a avaluar la informació, a trobar informació de qualitat a Internet.

La informació útil: tornem al mateix problema, el de l'excés de fonts i informació. Ara més que mai podem acce-

dir a informació útil, però també a la informació inútil.

Un altre benefici de l'era digital és la informació hiperlocal. A l'ICFJ estem realitzant programes i rebent informació com mai de les comunitats indígenes, de petites comunitats de diferents països en desenvolupament. Sudan n'és un bon exemple. Hi havia persones que fins ara només podien

“En l'era digital és molt difícil per al públic saber on és la informació de qualitat que reben a l'ordinador, al mòbil...”

tenir accés a la informació local a través de la ràdio, però amb problemes amb les ones i amb la recepció. En canvi, ara disposen de mòbils que es van entregar a la comunitat i estan absolutament informats del que passa.

Informació convincent i atractiva: és l'avantatge més gran de l'era digital. En aquest sentit, l'era digital només ha portat beneficis.

L'únic problema són els mitjans tradicionals que no s'han adaptat a l'era digital. S'han tornat avorrits per a l'audiència i òbviament han estat forçats a adaptar-se als nous canvis. En aquest punt el gran perill és la carència de recerca en profunditat. A l'era digi-

“Els mitjans tradicionals s'han tornat avorrits per a l'audiència i han estat forçats a adaptar-se als nous canvis”

tal la informació no només ha de ser immediata, sinó que lamentablement ha d'entregar-se en petits trossos perquè la gent disposa de poc de temps. A les pàgines web i a la pantalla dels telèfons mòbils ningú llegirà un reportatge de vint pàgines. S'ha perdut aquesta recerca en profunditat on hi havia informació de *background*, de per què van ocórrer determinats fets, comparatives

amb altres països, les seves conseqüències, etc. Ara els periodistes i els mitjans de comunicació han de trobar una manera de tornar a elaborar aquest reportatge en profunditat tan enriquidor i que actualment cada dia es veu menys a causa de les noves tecnologies.

Informació accessible: novament és el gran avantatge de l'era digital. N'hi ha prou amb un ordinador i un mòbil per tenir la informació del món. Vostès poden accedir absolutament a tot. Aquesta és una cosa que mai podíem haver fet abans amb els mitjans tradicionals.

Informació justa i imparcial: és el gran debat de l'era digital. La llibertat d'expressió mai s'havia manifestat tan intensament com avui. Òbviament això ha portat moltes conseqüències. Una d'aquestes és la informació polaritzada. Si vostès, per exemple, tenen una tendència política poden anar a Internet i segurament visitaran cada dia els mateixos llocs, blocs o pàgines que ofereixen la informació que volen escoltar per la seva tendència política, mentre que les persones amb altres tendències visitaran altres mitjans. Llavors no es genera informació que desafii els punts de vista de la gent, sinó que sempre són pols oposats.

Objectivitat: abans teníem una font, que era el govern, les institucions, els sistemes de salut... nosaltres i el públic. Nosaltres preníem la informació, la processàvem, l'escribíem i l'enviàvem al públic. Què passa avui? Hi ha un nou factor que és la subjectivitat, que sempre ha estat l'enemic del periodisme, perquè ens han ensenyat a ser superobjectius. El que rep també envia. Les persones encara volen llegir, escoltar i veure les notícies. Però també volen que els llegeixin, que els escoltin, que els vegin fent notícies i també volen llegir, escol-

tar i veure notícies que altres elaboren. Això, és clar, ha provocat milions de canvis.

Identificació amb la notícia: abans la gent s'interessava a saber l'endemà allò que Zapatero havia dit aquest matí. Avui la informació és sobre el que la gent opina del que ha dit Rodríguez Zapatero aquest matí. És una informació basada en milers de punts de vista

“El gran perill és la carència de recerca en profunditat. Als webs i als mòbils ningú llegirà un reportatge de vint pàgines”

que creen una ment popular, un criteri social. La informació mostra la realitat com tots la coneixem, una realitat basada en una conversa i que dona cabuda al que la societat ha de dir, no només el que els mitjans han decidit que ells han de saber. Cal generar una veritat major de la que coneixíem abans. És la democratització de la informació, una pluralitat de veus. Mai havia estat més fàcil fer periodisme i mai havia estat més difícil fer periodisme.

No obstant això, l'era digital, amb tots els beneficis que comporta per a tots nosaltres, és una amenaça perquè és difícil adaptar-s'hi, és difícil pensar en un

“Hem de centrar-nos en el més important de la nostra professió: no subestimar els valors del periodisme”

model de negoci que continuï sent rendible.

Però hem de centrar-nos en el més important de la nostra professió: no subestimar els valors del periodisme. Saber guanyar-nos l'audiència amb una història que estigui escrita exquisidament perquè s'han triat les paraules perfectes. Saber lletrejar bé els noms de les notes que s'han escrit. Saber corro-

borar els fets, realitzar una trucada més per comprovar que el que vostès diuen és absolutament cert, que la font és verídica.

No cal subestimar la importància de l'ètica. Saber que no han de rebre diners per cobrir notícies, que si volen parlar de menors d'edat han de conèixer les lleis i presentar la informació d'una manera diferent, etc.

Al Centre Internacional de Periodistes últimament estem observant una tendència entre els blockeers de tot el món –que per a alguns són vistos també com la nostra competència– que busquen una major capacitat. Volen saber el que nosaltres vam aprendre, tenir les diferents eines que nosaltres tenim.

El periodisme de qualitat a l'era digital ens ha portat canvis, beneficis i perills. L'era de la informació és més exigent, té més ulls que ens vigilen. Però el més important és saber. La premsa aconseguirà el seu punt d'equilibri. Molts de nosaltres estem neguitosos, sobretot amb la integració que es dona a les redaccions.

Però sempre ha estat així. Quan va sortir la televisió va ser un drama, quan va sortir la ràdio també tot semblava molt complicat. Ara Internet és només una eina més. I després de tot, què és el més important? Allò important és entregar a la gent informació que l'ajudi a prendre millors decisions.

Saber utilitzar les eines que estan disponibles és part del periodisme. Però cal tenir una cosa clara: no es tracta dels ordinadors ni de la pàgina web. Es tracta del periodisme.

I si es pregunten, tal com ens pregunten a nosaltres, què passarà en un futur, jo sempre els responc que el millor de la Xarxa és que hi ha moltes preguntes, però també que hi ha milions de respostes.

